

**SNIEDERS, August**, journalist en letterkundige (Bladel, Noord-Brabant, 8 mei 1825 - Borgerhout 19 november 1904).



*A. Snieders Jr.*

*A. Snieders door P. van Reeth.*

Jongere broer van Jan Renier. Na de lagere school en privé-lessen bij de dorpsonderwijzer ging August Snieders in de leer op een drukkerij te 's-Hertogenbosch (1842) en kwam in oktober 1844 te Antwerpen als letterzetter op de drukkerij van zijn land- en streekgenoot J.P. van Dieren, waar op 4 december 1844 het specimen-nummer van Het Handelsblad der Stad en Provincie Antwerpen van de pers kwam, onder de hoofdredactie van L. Vleeschouwer. Snieders werd diens onderredacteur in 1845 en medeopsteller in 1847; datzelfde jaar, bij het heengaan van Vleeschouwer, werd hij redacteur en 1 januari 1849 hoofdredacteur, wat hij bleef tot 10 juli 1900. Snieders was ook medeoprichter en mederedacteur van het tijdschrift Noord en Zuid (1862-'69), stichter van het weekblad De Huisvriend (1865), medestichter (1868) en tot 1884 hoofdredacteur van de Belgische Illustratie. Op 21 oktober 1865 huwde hij Hendrika Maria Kets uit Antwerpen. Snieders was doctor honoris causa aan de universiteit te Leuven (1884), membre associé van de Académie Royale de Belgique (1886), lid van de Vlaamse Academie bij haar oprichting (1886); hij ontving de staatsnaturalisatie met vrijstelling van het registratierecht „à raison des services éminents rendus à l'Etat par ses œuvres littéraires" (1887).

In de periode dat de krant de spreekbuis was

van één persoon, de tijd van „le journal c'est un monsieur”, was de autodidact Snieders de aangewezen man om een stempel van voornaamheid, strijdvaardigheid en kennis te drukken op zijn krant en de enige Vlaamse evenknie te worden van zijn mede- en tegenstanders in de Franstalige pers van België, de Haulleville, Goemaere, Verspeyen en Harry. Evenals laatstgenoemde bezat hij een journalistieke bezetenheid en liefde voor het vak, die het hem mogelijk maakten het Handelsblad niet enkel met zijn persoonlijk talent te sieren, maar ook omvang, uiterlijk, inhoud, oplage en - wat in die tijd in België baanbrekend was - de informatieve waarde ervan voortdurend op te voeren. Hierdoor heeft hij de V.B. van zijn tijd het aan de toenmalige omstandigheden aangepaste orgaan bezorgd, dat bovendien door zijn gehalte en zijn verspreiding op het peil stond van de Franstalige pers in België.

In het flamingantisme werd Snieders de eerste maanden na zijn aankomst te Antwerpen ingewijd op de zolders waar artiesten huisden en in de gelagkamers waar jonge letterkundigen samenkwamen. Ondanks die romantische oorsprong was zijn Vlaamsgezindheid, zoals ze in zijn wel eens hoogdravende krantekunsten en voordrachten tot uiting kwam, niet door nationalistische grootheidsdromen bezielde. Ze was hoofdzakelijk ingegeven door een verlangen naar rechtvaardigheid voor de kleine man die geen Frans kende en die slachtoffer was van wat hij de Franse ziekte (de neiging om Frankrijk in alles na te bootsen) noemde. Om een krachtige hefboom tot vooruitgang te worden diende de V.B. volgens hem verbonden te worden met de maatschappelijke kwestie (1851). Steeds hield hij zijn dagelijkse actie met de pen gericht op met democratische middelen haalbare doeleinden. „De stembus, dat heilig recht des volks, moet alles beslissen” (1862). Geleid door zijn werkelijkheidszin wees hij de organisatie van Waalse en Vlaamse regimenten af als ongerijmd en onmogelijk (1863) en de indiening van petitionnementen als nutteloos en louter „een speelgoed voor het volk” (1851), maar kwam op voor decentralisatie. Volgens Snieders kon het immers in België nooit tot volledige eenheid komen, doordat de staat uit twee met elkander strijdige elementen was samengesteld (1861). De poging om de eenheid te verwezenlijken door een van de elementen uit te schakelen, zou, voorspelde hij (1868), het parlement verdelen in een Waals en een Vlaams kamp en „van dat oogenblik af zal de oorlog gevoerd worden stam tegen stam”. Strijd tussen vrijzinnige en gelovige Vlamingen achtte hij nadelig voor het bereiken van de doeleinden van de V.B., zoals hij die zag. Daarom bleef hij, tot tien jaar na de oprichting van de liberale partij, unionist, doch enkel in afwachting dat de door hem gedroomde Vlaamse partij opgericht zou worden. Toen in 1857 het stichten van deze partij hem onmogelijk voorkwam, werd hij medestichter van de Antwerpse Katholieke Konservatieve Vereeniging, doch bleef de één jaar vroeger uit de omstandigheden geboren en boven de partijen staande Meeting bezielen en verdedigen in zijn krant. De Vlaamse overtuiging van deze van huis uit rooms-katholieke gelovige had een godsdienstige inslag. Het evangelisch voorschrift nopens het huwelijk - „wat God vereent, zal de mensch

niet scheiden" - heeft hij in proza en op rijm aangehaald, nu eens als een argument ten gunste van de saamhorigheid tussen Noord en Zuid (o.m. in 1850, '52 en '62), dan weer, en wel op het Congres van Mechelen in 1889 - waar hij de eerste Nederlandse rede hield - als een verklaring voor het feit dat „bij den Vlaming de taal gelijktijdig met den godsdienst bestormd en vervolgd" werd. Een andere uitspraak van hem luidt: „Wie zegt Vlaamsch, zegt katholiek; wie zegt katholiek, zegt, in deze gewesten, Vlaamsch" (1875).

Bij elke gelegenheid kwam Snieders op voor toenadering tot het Noorden en, als een middel daartoe, voor de afschaffing van de Septemberfeesten, al achtte hij de septemberdagen van 1830 zelf het onvermijdelijk gevolg van de vergissing in 1814 begaan, toen broeders, die „eeuwen achtereen elkander miskend, gehaat, gevloekt en benadeeld hadden", werden samengebracht in een „kaartenhuis der diplomatie". Hij erkende een Nederduits vaderland, waartoe hij alle taalbroeders - en met name die uit Frans-Vlaanderen - rekende. Dit Nederland beschouwde hij als een deel van de Germaanse stam, waarvan Vlaanderen „het bolwerk tegen den noodlottigen Franschen invloed" vormde, waarom het aanspraak mocht maken op de steun van „het bondgenootschap tusschen de zonen van Germanië". Snieders' Duitsgezindheid ging later gepaard met een dubbele bezorgdheid: de verfransende rol van de Duitse kolonie te Antwerpen en, na de overwinning van 1870, de vrees dat de imperialistische plannen van Bismarck weleens België konden omvatten. Tegenover nagenoeg al wat Frans was - literatuur en schilderkunst inbegrepen - stond Snieders afwijzend uit wantrouwen jegens het buitenlands beleid van Frankrijk en om redenen van morele aard.

Van de „160 letterkundige nummers, romans, novellen, schetsen en studiën", die Snieders, volgens de berekening van zijn biograaf J. Persyn, in boekvorm liet verschijnen, zijn enkele gebundeld journalistiek werk of in druk uitgegeven voordrachten. De overige, en dat is dan het grootste aantal, zijn verhalen waarvan ettelijke geschreven werden onder de drang hetzij van zijn uiterst weerbare geloofsovertuiging (b.v. *De Gasthuisnon*; *Het Zusterke der Armen*; *De Heer van 't Kasteel*; *Scherpenheuvel*), hetzij van zijn verlangen om de V.B. van zijn tijd te inspireren met voorbeelden uit het verleden (b.v. *Op den Toren*; *De Voetbranders*; *Onze Boeren*), waarbij hij (b.v. in *De Wolfjager*; *Oranje in de Kempen*; *Antwerpen in Brand*) het conflict tussen vaderlandsliefde en godsdiensttrouw niet uit de weg ging en (b.v. in *Op de Bruiloft*; *Jan Scharesliep*) de gebeurtenissen van 1830 met vrijmoedige anekdotiek behandelde.

**WERKEN:** *Noord en Zuid* (1852), gepubliceerd door M. de Vroede, in *Nieuw Vlaams Tijdschrift* (juni 1949); - *Tentoonstelling van Beeldende Kunsten 1851, Kunstzaal van Antwerpen 1852, De Tentoonstelling te Brussel 1857, Tentoonstelling te Brussel 1859*, in *Over tentoonstellingen, uit het Handelsblad saamgelezen door Dr. Jul. Persyn* (1925); - *Jan Scharesliep* (1867), *Lodewijk Gerrits, herinneringen uit het Vlaamsche leven* (1873), in *In 't Vervallen huis* (1932); - *Godsdienst en Taal* (rede op het Congres van Mechelen in 1889), in J. Grietens, *Dr. Aug. Snieders in Leven en Gedachte* (z.j. p. 7); - *Vijftig jaren geleden* (1890), *J. de Laet* (1892) en *Volkenkunde* (1862), in *Karakters en Silhouetten* (1926); - *Vlaamsch leven* (1893), in *Dit zijn Sniederiën* (1925).

LITERATUUR : *Gedenkboek Eeuwfeest Dr. Aug. Snieders 1825-1925* (z.j.); - J. Persyn, *August Snieders en zijn tijd*, I (1925), II (1926), III (z.j.); - J. Grietens, *Dr. Aug. Snieders in leven en gedachte* (z.j.); - F. Prims, *De Katholieke Dagbladpers te Antwerpen* (z.j.); - *Jubelalbum van het Handelsblad van Antwerpen 1844-1944* (z.j.); - Jubelnummers van *Het Handelsblad* (17 december 1946 en 23-24 april 1955).

MARC VAN DEN BROUCKE